

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchia: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 10/22 Februarie 1891

Nr. 6

Doine populare.

Culese de N. Simulescu. — Nădăștia-superioară.

Mândruliță draga mea!

Mândruliță, draga mea
Nu-ți mai vine ție-aminte,
Cum trăiam noi mai nainte?
Multe cuvinte vorbiam,
Când cu tine mă-ntâlham;
Dar' eu cred, că scii prea bine,
Când veniam, mândro, la tine
„Bună ziua“ eu diceam,
Lângă tine m'aședam.

— Taci, bade, nu mă-ntreba,
Că 'mi-e ruptă inima;
Când te ved, că intri-n casă,
Lacrămile din ochi easă.

— Mândruliță, dragă floare,
Spune-mi mie, ce te doare?
De te usci tu pe picioare;
De te doare inima,
Spune-mi, că te-oiu vindeca,
Tot cu leacuri din potică,¹⁾
Să nu te doară nimică.

— Vai, bădiță, ce voesci?
Vrei tu să mă mai iubesci?
Ori vrei să mă amăgesci? —
Vină tu-n casă cu mine,
Să-ți mai spun ceva de bine.
— Eu în casă vreau a mere,²⁾

Dacă inima ta cere. . .

— Fă tu, badeo, ce ție eu
Și-i ved, că n'a fi rēu.
Vină, badeo, fără frică,
Că nu ți-oiu face nimică,
Și poți, bade, să iubesci,
Așa precum tu doresci.

— Eu mă tem de Dumneșeu,
Că 'mi-a fi norocul rēu
Și-oiu muri de dragul tēu.

— Bade, inimă de peatră,
Hai, sărută-mă odată,
Că preste câteva zile
Ți-o veni poruncă ție,
Să te duci în cătănie,
Și de-acolo nu-i veni,
Până trei ani s'or plini; . . .
Trei ani sânt o vreme lungă,
Cine poate să-î ajungă.

— Voiu veni când va-nsera,
Când tu mândră te-î culca;

Ear' de n'oiu putē veni,
Eu mândră ți-oiu porunci
Pe șerul vântului
Din mijlocul Clujului;
Vēntu-î bun și cu bănat
Și ți-a spune-adevērāt.
— Vai, bădiță, gândul tēu
Cum te-ndeamnă tot mereu; . . .
Acum ved, că gânduri ai,
Ga să-mi faci năcaz și bai,
Să nu mă pot duce-n rai,
Că vrei să-mi faci o rușine,
Să nu-î trebuesc la nime.
— Nu-ți fie frică de mine,
Că nu ți-oiu face rușine,
Eu altceva nu ți-oiu face,
Numai să mă lași în pace,
Să te sărut cum îmi place,
Că n'am mult să te sărut,
Ș'apoi te las și mă duc.
— Bade, dacă vrei așa,
Vină, na, gurița mea
Ș'o sărută cum vei vrea;
Dar' mă tem, că mi-i lăsa
Și nu-i vrea a mă lua
Și mi-i face de rușine
Ș'a fi vai ș'amar de mine.
Pân' acasă vei veni,
Eu bade-oi îmbētrāni
Și nu ți-oiu mai trebui.
— Câte fete sânt în sat
Pe toate le-am sărutat,
Dar' guriță ca a ta
Eu nu pot la nime-afila.
Ești înaltă și subțire
Și vrednică de iubire,
Apoi mers ca și la tine
Nu mai pot vedē la nime. —
Mândruliță ca a mea
Deu, că nu mai poți vedē.

Constantin Guignard.

De Jean Richepin. — Traducere din franțozesce de Enea Hodoș.

A l'action! au mal! le bien
reste ignoré.

A. de Musset.

Familia Guignard, bărbat și nevestă, — căsătoriți din dragoste, doria din tot sufletul să aibă un copil. Ființa aceasta mititică, atât de mult așteptată, pare-că s'a grăbit să îplinească dorințele lor, și a venit pe lume înainte de vreme:

¹⁾ potică = spițerie, farmacie. ²⁾ mere = merge.

mumă-sa a murit, ear' tatăl-seu, neputând suporta moartea aceasta, din desperare s'a spânzurat.

* * *

Constantin Guignard a trăit o copilărie exemplară, dar' nefericită. 'Și-a petrecut vremea de gimnasiu făcând la teme drept pedepse ce nu le merita, primind la lovituri destinate altora, și fiind bolnav în zilele când se făceau teme în clasă. Și-a terminat studiile cu reputație de om ipocrit și leneș. La bacalaureat a făcut traducerea latină pen ru vecinul seu, care a trecut, în vreme-ce el însuși a fost respins pentru motivul, că a copiat.

* * *

Nisce începuturi atât de nenorocite în viață ar fi înrătățit o fire ordinară. Însă Constantin Guignard era un suflet de elită, și, convins, că fericirea este resplata virtuții, s'a hotărît să învingă nenorocul cu puterea eroismului.

A intrat într'un stabiliment, care în ziua următoare s'a aprins. În mijlocul incendiului vădându-și patronul nemângăiat, s'a aruncat în flacări, ca să scape cassa. Cu părul pârjolit, cu membrele acoperite de rane, cu pericolul vieții sale a reușit a sparge ușa cassei și a scoate toate hârțiile de valoare.

Însă focul le-a consumat în mânilor lui. Când a eșit din pârjol, doi sergenți de oraș l-au prins de după cap; și o lună mai târziu este condamnat cu cinci ani de prinsoare, pentru-că încercase a-și apropria, profitând de un incendiu, o avere ce nu era nici-decât periclitată într'o cassă incombustibilă.

* * *

O revoltă s'a întâmplat în prinsoarea unde se afla. Voind să dea ajutor unui păzitor atacat, i-a pus o pedecă și a făcut de păzitorul fiu masacrat de revoltanți. La moment a fost expedit la Cayenne pe douăzeci de ani.

Sigur de nevinovăția sa, a fugit, s'a reîntors în Franca sub alt nume, și-a închipuit, că a dat de urma norocului și a început să facă bine.

* * *

Într'o zi, la o sərbătoare, vede un cal spăriat, care ducea o trăsură drept cătră adâncimea unui șanț. Se aruncă în capul calului, își sdrobește o mână, își frânge un picior, își turtesce o coastă, însă reușește să împedecă căderea neîncungiurabilă, numai cât animalul se întoarce repede și se aruncă în mijlocul mulțimii, unde calcă un moșneag, două femei și trei copii. Nu se afla nimenea în trăsură.

* * *

Desgustat acum de fapte eroice, Constantin Guignard s'a apucat să facă binele în chip umilit, și s'a consacrat să ușureze miseriile obscure. Însă banii ce-i da femeilor celor sărmane, erau cheltuiți de bărbații lor la cârcimă; cămeșile de flanelă

ce le împărțise la lucrători obicinuiți cu frigul, le-au pricinuit junghiuri în pept; un câne rătăcitor ce îl luase la sine, a făcut să turbe șese persoane din partea locului; ear' omul, pre care îl plătise, ca să înlocuiască la miliție pe un tinăr interesant, a vândut dușmanului secretul unei fortărețe.

* * *

Constantin Guignard s'a gândit, că banul face mai mult rău, decât bine, și că în loc de a-și risipi filantropia sa, ar fi mai bine să o concentreze asupra unei singure ființe. A adoptat prin urmare o jună orfană, care nu era nici-decât frumoasă, însă era înzestrată cu însușirile cele mai rare, și pe aceasta a crescut-o cu toată frăgețimea unui tată. Vai! a fost atât de bun, atât de devotat, atât de iubitor, încât ea într'o seară s'a aruncat la picioarele lui și i-a mărturisit, că-l iubesc. El a încercat să o facă a înțelege, că totdeauna a considerat-o ca pe fica sa, și că dînsul s'ar socoti vinovat de crimă cedând ispitirei ce i-se presentă. El i-a arătat părintesce, că ea ține drept dragoste deșteptarea sensurilor, și de altfel i-a promis, că va ține socoteală de acest avertisment al naturei, căutându-i cât mai fără întârziere un bărbat vrednic de dînsa. În dimineața următoare, a găsit-o întinsă la pragul ușii sale, c'un cuțit în inimă.

* * *

De atunci Constantin Guignard a renunțat la rolul seu de ocrotitor, și s'a jurat, că de aici încolo, pentru a face binele, se va mulțumi să împedecă răul.

După câțva timp, a dat din întâmplare preste urma unei crime, ce avè să o comită unul din amicii sei. Putè să-l denunțe la poliție; însă i-a mai plăcut să încerce împedecarea crimei fără a perde pre criminal. Astfel s'a vîrit în toată intimitatea la acțiunea ce se pregătia, i-a succes să apuce toate firele, și aștepta momentul precis de a zădărnici totul fără a perde nimic. Însă mișelul, pe care voia să-l cruțe, i-a observat planul, și a combinat treaba în așa fel, de crima a fost comisă, criminalul mântuit, și Constantin Guignard arestat.

* * *

Rechisiția procurorului general în contra lui Constantin Guignard a fost un cap d'operă de logica. A expus toată viața acusatului, copilăria sa deplorabilă, respingerea lui la examene, îndrăsneala primei sale încercări de furt, complicitatea odioasă în revolta dela prinsoare, fuga lui dela Cayenne, reîntoarcerea lui în Franca sub un nume fals. Începënd dela momentul acesta mai ales, oratorul a atins cel mai înalt grad de elocență judiciară. A înfierat pre acest ipocrit de bunătate, pre acest corupător al caselor oneste, care, pentru a-și stîmpăra pasiunile, trimitea pre

bărbați la cârcimă să-î bea banii, pre acest fals binefăcător ce căuta, prin daruri stricăcioase, ca să-și câștige o popularitate bolnavă, pre acest monstru ascuns în mantaua unui filantrop. A aprofundat cu groază mișelia rafinată a acestui scelerat, care culegea câni turbați, ca să-î năpustească asupra lumii; a acestui demon, care iubesce răul pentru rău, și care a riscat să fie zdrobit oprind în loc un cal speriat, și oare pentru-ce? pentru-ca să aibă înfiorătoarea plăcere, de a-l vedea aruncându-se în mulțime și a sfărma bătrâni, femei, bieți copilași. Ah! un astfel de miserabil este capabil de ori-și-ce! Nu încapă nici o îndoială, că a comis multe alte crime ce nu vor eși la lumină nici-odată. Sânt mii de resoane, se credem, că tot el a fost complicele acelui militar cumpărat de dînsul, ca să tradeze Franția. Ce privesce orfana aceea, pe care a crescut-o și care s'a găsit într'o dimineață moartă la ușa lui, cine altul decât dînsul a putut să o asasineze? Uciderea aceasta, desigur, a fost epilogul sângeros al uneia din acele drame de înfamie, produse ale rușinii, ale destrăbălării și ale murdăriei, pre care abia poți să le închipuesci. După atâtea nelegiuiri nu mai este nevoie să ne oprim la crima din urmă. Aici, cu toată negarea nerușinată a acusatului, este evidentă absolută. Trebuie prin urmare condamnat omul acesta cu toată rigoarea legii. Veți pedepsi just, și nu veți găsi nici o pedeapsă prea mare. Avem de făcut nu numai cu un mare criminal, ci cu unul dintre acele geniuri în crime, cu unul dintre acei monstri de răutate și de ipocrisie, care ne fac aproape să ne îndoim în virtute și să desperăm în omenime.

În fața unui astfel de rechetor, avocatul lui Constantin Guignard nu pută să pledeze alta, decât nebunie. A făcut cum a știut mai bine, a vorbit de casuri patologice, a cuvântat savant despre *nevrosă răului*, a înfățișat pre clientul seu ca pe un monoman neresponsabil, ca un fel de animal inconștiu, și a făcut concludiunea dîcînd, că așa anomaliu se tratează mai curînd într'o casă de sănătate, decât la eșafod.

Constantin Guignard a fost condamnat la moarte în unanimitate.

* * *

Oamenii virtuoși, pre care ura de crimă 'i-au făcut sîlbateci, au fost cuprinși de bucurie și au strigat bravo.

* * *

Moartea lui Constantin Guignard a fost ca și copilăria sa, exemplară, însă nefericită. S'a urcat pe eșafod fără frică și fără paradă, cu fața liniștită ca și conștiența sa, cu o seninătate de martir ce toată lumea a socotit-o drept timpire de dobitoc. În momentul suprem, știind pe călău om sărac și tată de familie, 'i-a spus cu bunătate,

că 'i-a lăsat cu testament toată averea sa, astfel încât executorul emoționat a trebuit să lovească a treia-ora, ca să taie gîtul binefăcătorului seu.

* * *

Trei luni mai târziu, un amic al lui Constantin Guignard reîntorcîndu-se dintr'o lungă călătorie a aflat tristul sfîrșit al acestui om onest, ale cărui merite numai el singur le cunoscuse. Ca să repare precît îi sta în putere nedreptatea sortii, a câștigat o concesiune pentru totdeauna, a comandat un frumos monument de marmoră și a scris un epitaf pentru amicului seu. În ziua următoare a murit de apoplexie. Cel puțin cheltuielile fiind plătite mai dinainte, ghilotinatul își avea peatra la mormînt. Însă măiestrul însărcinat cu gravarea epitafului a corectat pe responsabilitatea sa o literă făcută rău în manuscris. Și bietul om, neînțeles în viață, zace mort cu acest epitaf pentru totdeauna:

CI-GÎT CONSTANTIN GUIGNARD
HOMME DE RIEN

(în loc de HOMME DE BIEN), adică: Aici zace Constantin Guignard, om de nimica.

Scoalele românesce din Turcia.

Dl Teodor T. Burada, profesor la conservatorul din Iași, a publicat nu de mult sub titlul: „Cercetări despre școalele românesce din Turcia“ o prețioasă scriere, care este rezultatul unei minuțioase călătorii a d-sale în provinciile locuite de frații nostri macedo-români din imperiul otoman.

Ca artist și savant totodată, autorul acestei scrieri a întreprins de un lung șir de ani îndelungate excursiuni prin diferite țeri locuite de Români, cu arcușul și cu vioara, pretutindenea delectînd pre ascultători, ear' în oare de repaus, s'a reîntors acasă în Moldova, cu condeii seu, dibaciu și pricepător într'ale etnografiei și folcloristicii, relatînd și instruînd întreagă obștia românească asupra stărilor de lucruri, obiceiurilor și poesiei populare din ținuturile umblate.

În chipul acesta dl Burada ne-a înzestrat literatura cu prețioase materialuri, adunate în Dobrogea, în Macedonia etc. și putem spera, că-și va continua lucrarea și cu privire la provinciile austro-ungare, căci și pre aceste le-a vizitat deja în mare parte și este în poziția, mult dorită pentru noi, să completeze cunoștințele defectuoase și superficiale despre noi la publicul din România liberă. Publicațiunea sa de sub întrebare, apărută pe la finea anului trecut în „Românul“ și de acolo în formă de carte în tipografia Vintilă C. A. Rosetti din București, se ocupă în prima linie cu cestiunea școalelor române din Turcia. Prelungă această țesă principală și în legătură cu dînsa autorul ne dă însă o mulțime de elemente de judecată și aprețiere asupra întregii cestiuni a fraților nostri așa numiți Cuțovlachi, asupra ținuturilor locuite de ei, asupra trecutului și stării lor în present, asupra părerilor și intențiilor neamurilor cu care ei se găsesc în luptă, și nu mai puțin asupra întregii literaturi, române și străine, despre această ramură, expusă dar' trainică, a vitei românesce.

Astăzi, când cestiunea națională a țerilor balcanice preocupă toată lumea, dar' înainte de toate pe națiunile, care au frați de sînge în Turcia-europeană, pe Români'

Greci, Bulgari și Sârbi, informațiunile dlui Burada au un deosebit interes, abstracție făcând dela interesul general și mare al societății naționale-culturale a neamului nostru.

Drept-aceea credem a face un serviciu cauzei, dacă atragem și atențiunea publicului nostru asupra acestei scrieri importante. Ea oferă cunoștințe ample, și până la dînsa imposibil de a le lua dela un loc, despre Românii din Macedonia, Epir, Albania, Tesalia, Grecia și insulele grecesci, despre condițiunile lor materiale și spirituale de viață și despre progresul încercărilor ce s'au făcut în ultimele decenii spre a le salva limba și naționalitatea de perire, prin instituțiuni bisericesti și școlare românesci.

Dorind a da și noi un îndemn, ca cât de mulți Români să citească această interesantă carte, lăsăm să urmeze aici un mic și îmbuldit extras din conținutul ei:

Fără de a ne ține de firul urmat în ea, accentuăm la început ceea-ce ne pare mai interesant și va fi nou pentru mulți din cititorii noștri, că Macedo-românii, numiți destul de impropriu după Macedonia, locuiesc în masse compacte teritorii mari și extinse din mai toate provinciile de astăzi ale Turciei-europene.

În Macedonia nu mai puțin de 107 comune sînt curat sau în mare parte românesci, între care numim pe apucate orașele și orașelele Blața, Crușova, Ohrida, Tîrnova, Moloviște, Magarova, Gopeși, Neveasta, Verin, Bitolia etc. etc.

În Epir dl Burada a aflat și ne înșiră cu numele 169 de comune, urbane și rurale, românesci sau mestecate cu Români. În Albania sînt 123, ear' în Tesalia, cedată în 1884 Greciei, 52 de comune românesci. Ba chiar în Grecia proprie, cu deosebire în partea ei de Nord, unde se află comune românesci ca Murștianu, Cârpeniș, Iavalu, Vulpi, Ponnari, Guștiani, Dëiga, Costarca, Mușunița, Călăreții, Ala-iștea etc., apoi în Etolia (numită în evul de mijloc Valachia-mică), în insula Sta-Maura etc. se găsesc până în dî de astăzi colonii disperse de Români.

Toți aceștia frați depărtați ai noștri, sau cel puțin majoritatea lor, în ciuda veacurilor strecurate și a neînchipuitelor încercări de a-i desnaționaliza, și-au păstrat până în dî de astăzi firea lor românească, modul de viață, îndeletnicirile, limba și obiceiurile lor străbune.

Considerând, că mai toate comunele românesci din Turcia, respective Grecia, sînt relativ bine împoporate, cu locuitori dela cel puțin 500 și până la 10.000 de suflete, autorul afirmă pe basa intuițiunii proprii, că nu este exagerat în prea mult, ci mai curînd în prea puțin, dacă evaluăm numărul lor total la un milion de suflete.

Originea acestor Români, după-cum dl Burada ne arată cu citate și excerpte din scrierile despre ei și obiceiurile lor a Românilor Petru Maior și Dimitrie Bolintineanu, a Francezilor Pouqueville, Cousinéry, Lejav, Ami Boué, Cantù etc., a Englezilor Mackenzie Wallace și Leake și chiar a Grecului modern Risu Rangabé, precum nu mai puțin a istoriografilor elini medievali împăratul Cantacuzin, Arvadinos etc, este a se căuta în coloniiile romane, care au fost aduse din Italia după cucerirea țărilor grecesci, ca să apere și să afirme, în mijlocul deselor răscoale ale Grecilor, stăpînirea și viața romană. Aceste colonii, suprapuse pe substratul vechilor populațiuni tracice, au dat naștere poporului de astăzi al Cuțovlachilor.

Și astfel se explică marea asemănare a Românilor din dreapta cu cei din stînga Dunării. Cesti din urmă s'au născut din vița latină altuită pe trupina dacă, ear' Dacii fiind Traci și ei de viță, Românii din Turcia ne sînt frați și după tată și după mamă și e lucru natural, că seamănă cu noi și la limbă și la obiceiuri, deși s'au

plămădit ca popor departe de noi și nu tocmai în același timp.

După împărțirea imperiului roman, Macedo-românii au aparținut în mod natural părții orientale sau bizantine a imperiului jumătătit. Dar' cu elementul grecesc, ajuns aici la preponderanță, nu au prea putut trăi în armonie. În tot decursul evului de mijloc îi vedem hărțuindu-se cu Grecii, parte fiind biruiți, parte biruind ei pe acestia ca pe timpul glorioasei împărății a Assanișilor, fundată de Români în unire cu Bulgarii, în coastele imperiului bizantin.

După venirea Turcilor, Românii au trebuit să între și ei sub stăpînirea musulmană, dar' nu ca raiale cucerite, ci pe calea capitulațiunii, păstrându-și autonomia și o bună parte a drepturilor sale avitice, care le-au pierdut numai pe la începutul secolului trecut, pe timpul crudului Ali-Pașa din Ianina. În timpul mai nou stăpînirea turcească se poartă destul de blînd cu elementul român și nu-l împedecă, ba îl chiar spriginesce în nisuițele sale de a-și cultiva limba și naționalitatea. În general acești Români sînt bine situați. Trăesc parte ca păstori și agricultori, parte ca meserieși iscusiti și ca neguțetori respectați, sînt proprietari preste casele și moșiile lor și se bucură de o bună stare materială, de care sînt departe populațiunile grecesci ale Turciei.

Cu atît mai grele sînt luptele ce trebuie se poarte acesti frați ai noștri pentru existența lor națională cu elementul grecesc. De cînd Grecii s'au deșteptat naționalicesce, de cînd au conceput „marea idee” și s'au pus în serviciul ei, adecă idea de a se face moștenitorii „omului bolnav”, după isgonirea lui din Europa, idea restabilirii vechiului imperiu bizantin, ei consideră toate elementele creștine din Turcia de menite a contopi în poporul grecesc.

În această tendență sînt puternic spriginiți de împregiurarea, că hierarchia bisericească creștină este din timpurile vechi în mîna lor. Cu ajutorul clerului, Grecii au știut să-și vîrască limba în toate bisericile și școlile creștine și se facă lumea a crede, că toți creștinii din Turcia sînt Greci sau grecisați.

În timpul mai nou propaganda grecească a luat dimensiuni mari și s'a organizat puternic sub scutul consulatelor regatului elin, spriginite de cler, și a „silogurilor” din Atena, un fel de „kultur-egylet”-uri grecesci. Aceste desvoaltă o activitate febrilă și cheltuesc an de an sume enorme în interesul grecismului, parte grecisînd în adevăr, parte prezentînd ca grecisați pre frații noștri români. Pentru propaganda grecească, Români nici nu mai există în Macedonia, Epir, Albania și Tesalia, ci numai „Elini Vlachofoni”, adecă Greci, care vorbesc românește. Pentru a-și justifica încâtva tendențele lor desnaționalisătoare, Grecii au inventat teoria, că între ei și „Elinii Vlachofoni”, nu există deosebire genetică, căci și în vinele Grecilor curge mult sînge roman, și unii și alții sînt fiii fostului imperiu roman. Și de o origine fiind cu toții, datori sînt să se nisuească a ajunge și în limbă la o unitate. O sofismă aceasta, care samănă cu teoria „Maghiarilor valachisați”, pe care voesc să-i „remaghiariseze” Kultur-egylet-urile noastre.

Ceea-ce este însă trist în situațiunea Românilor din Turcia este, că propaganda grecească spre ajungerea scopurilor sale se folosesc de Români de origine, care se identifică cu cauza grecească și fac toate trebile consulilor Greciei, a episcopilor și a silogurilor grecesci. Acești fii uitați de neamul lor, cunoscuți și urgisiți de Românii cei buni de acolo sub numele de „Grecomanii”, fiind eșiți din familii fruntașe și bogate și avînd cultură și crescere grecească, dau bani și fac școli și fundațiuni pentru desnaționalizarea poporului, din care au eșit cu necredință.

Dar' deși numărul acestui rătăcit soi de oameni este mare, ei totuși formează numai excepțiunile dela regula generală, pe care o întăresc și care este, că și poporul macedo-român s'a deșteptat la viciața națională și lucră și luptă din puteri pentru conservarea și desvoltarea limbii și individualității sale.

Dacă această deșteptare s'a început târziu și a putut produce până acuma numai roade modeste, cauza este, că până în timpurile mai recente Românii din Dacia-Traiană n'au știut aproape nimica despre frații lor din dreapta Dunării, necum s'ei fi spriginit și ajutat în rezistența lor contra pericolului grecisării. Astfel lăsați fiind în voia sortii, în prima jumătate a secolului de față Macedo-românii în adevăr au fost tare expuși desnaționalisării și mulțime mare din ei s'au grecisat.

A voit însă destinul, ca o parte din patrioții exilați din România după revoluțiunea din 1848 s'au pribegescă în Turcia și se găsească acolo pe frații lor primejduiți. Acești exilați, între care Ioan Ionescu, Ioan Eliade Rădulescu și cu deosebire Dimitrie Bolintineanu (în scrierea sa „Călătorii la Românii din Macedonia și în muntele Athos“), întorcându-se acasă au adus Românilor mai favorizați de soarte primele sciri pozitive despre starea numerică și condițiunile de viață ale Românilor macedoneni și au inițiat acțiunea salutară de a-i salva de molochul pelenismului.

La 1850 s'a constituit în Bucuresci la stăruința lui Bolintineanu un comitet compus din D. Bolintineanu, D. Cozakovici, Iordache Goga, Zissu Sideri, Chr. Tell, Cesar Boliac, C. A. Rosetti, etc. Acesta a adresat un manifest „fraților români din Epir, Macedonia, Tesalia și Albania“, în care i-a chemat la viciața națională, revocându-le trecutul românesc, și a început să adune mijloace, ca să le facă acestora școale și biserici românesci.

La 1865 cu deosebire, după-ce a îmbrățișat dl V. A. Urechia cu toată căldura cauza macedoneană, s'a înființat în Bucuresci lângă biserica ss. Apostoli o școală pentru tinerii macedoneni, care aveau să fie pregătiți pentru cariera învățătoarească pe seama conaționalilor lor de acasă. În această școală a adus în același an archimandritul Averchie, Român macedonean și el și fost archimandrit într-o mănăstire din muntele Athos, 12 tineri din Macedonia, ear' în 1867 a mai adus 30 și școala dela ss. Apostoli, sub profesorii Averchie, Florescu, Maxim, Anghelescu etc. deveni o pepinieră a deșteptării românismului în Turcia.

Tinerii absolvenți ai acestei școale reînțorși acasă, au deschis primele școale, în care tinerețea macedo-română a început să fie instruată în dulcea sa limbă maternă.

Guvernul otoman, cum am amintit, nu privia cu ochi rei aceasta acțiune de deșteptare a supușilor sei români, dar' cu atât mai turbat a tăbărit asupra ei haita grecească și grecomană. Înainte de toate clerul, și cu deosebire arhieriei grecesci, n'au cruțat intimidări și afurisiri, n'au cruțat calumnieri și minciuni cătră autoritățile politice, n'au cruțat nici chiar asasinat și călcări de case, ca să împedecă introducerea limbii române în bisericile și școalele Românilor. Aceste biserici și aceste școale, deși erau întemeiate de Români cu averea lor proprie, Grecii le considerau din capul locului

de ale lor, dar' nu voiau să suferă nici ca Românii să întemeieze prelungă ele, tot din avutul lor, alte școli și biserici românesci.

Istoricul primelor școale române în Turcia este un continuu și groaznic martiriu, la care însufleții dascăli s'au supus în interesul cauzei naționale. Calomniați fiind de Greci și Grecomanii, că fac propagandă în interesul unei puteri străine, că urzesc comploturi politice și câte și mai câte, autoritățile turcesci seduse, ridicau pe bieții dascăli din școli, îi aruncau în temnițe, le închideau școlile și-i supuneau la cele ne mai pomenite șicane.

Numai pe încetul, la intervențiunea diplomaților Români dela Constantinopol și în mare parte în urma activității nemuritoare ale bărbatului providențial Apostol Mărgărit, acest dascăl și adevărat apostol al românismului în Turcia, s'a convins stăpânirea otomană, că progresul românismului nu este în desavantagiul seu și că nu face bine, că-i prigonesce pe dascălii români de

dragul Grecoteilor, care stau la dispoziția consuliilor Greciei, primesc bani și cărți din Grecia și se pregătesc în toată forma a restaura imperiul grecesc pe ruinele celui turcesc.

Dar' cât a trebuit până la atâta! Dl Apostol Mărgărit singur a fost alungat de câteva-ori din școalele întemeiate de d-sa, a fost închis în temnițe, ba i-a fost chiar viciața amenințată în câteva rânduri, și alții tot asemenea au pățit.

Dar' în urmă adevărul și dreptatea tot au învins. Școalele închise s'au deschis eară și guvernul dela Constantinopol a dat ordin, care astăzi se ține în toată rigoarea, ca Românii să nu mai fie împedecați în progresele lor pe terenul bisericesc și școlar.



Prima lecțiune,

Istoria acestor grele și pline de suferințe începuturi de cultură românească în Turcia se află cu de-amăruntul descrise în istoricul fiecărei secolii, care ni-l oferă zelosul autor al cărții ce ne preocupă. Spațiul nu ne permite să-i urmărim mai cu de-amăruntul toate expunerile, dar' credem, că și cele-ce am spus deja vor fi suficiente, ca să-i îndemne pe cititori a se interesa de pomenita carte.

Noi încheiem nepretențioasa noastră dare de seamă amintind, că de prezent funcționează în provinciile turcesci 32 de școli românești, dintre care 25 de băieți și 7 de fete. Între aceste este un liceu complet cu 7 clase și cu internat la Bitolia (Monastir), două gimnasii la Crușova și Ianina, de prezent cu câte 2 clase, având unul din ele, cel din Ianina și un internat și având amândouă a fi completate succesive la patru clase.

Se înțelege cu mult mai rău stau Românii din Tesalia adnexată în 1881 la Grecia, căci aceștia în toate 62 comune ale lor n'au nici o școală românească și supremația grecească nici nu-i va lăsa să aibă curând. Astfel cedarea acestei părți a imperiului otoman a fost și pentru românism o pierdere simțită.

— sa. —

(Va urma).

Prima lecțiune.

(Cu ilustrațiune).

— „Suflețelul mamei! Puișorul mamei! Unicelul mamei! Cât e de draguț și de deștept! Ce cuminte o să se facă, când va merge la școală! Da, da! la toamnă e de șapte ani și atunci trebuie să meargă la școală“. — „Sîntem oameni sîraci“, ăce tatăl-seu, „n'ăvem de unde să-i lăsăm puișorului nostru vr'o bogată moștenire, ca să trăească fără griji, la școală însă îl putem da, să învețe ceva cum se cade, pentru-că, Doamne, greu e pentru omul fără de carte să deie înainte în lume“. „Și bine ăce tătășorul, și înțeleg și eu, că cine are carte, are parte. Numai cum să mă știu eu despărți mai pe ăia întreagă de dragul mamei copilaș, cum să-l las eu în grija unui om străin, în grija dascălului, care nu poate să-l iubească, cum îl iubesc eu, și care nu știe să-l iee așa cum îl iau eu? Suflețelul meu e cam neastîmpărat, sburdalnic, ear' la școală copiii trebuie să șeadă frumos și liniștit în bancă și să asculte la învățator. — Doamne, Doamne! el nu va fi cum trebuie și învățator îl va înfrunta, ba poate...! — Și totuși la școală trebuie să-l dăm, căci tătășorul, care de dimineața până seara muncesce afară de casă, pentru a câștiga cele trebuincioase pentru traiul vieței, de unde să mai iee timpul, când vine seara ostănit acasă, să-l mai învețe carte pe suflețelul nostru?“ — — — „Puișorule! vino să ne jucăm de-a școala!“ Și copilașul își lasă jucăriile, vine lîngă mamă-sa, ea se așează cu o carte cu povești și cu chipuri frumoase pe un scaun, și-i povestesc, cum numai mama știe povestii, despre tot felul de lucruri și-l întrebă și el răspunde, și-i arată chipurile cele frumoase și în urmă spune el fiecare chip ce însemnează; și jucăriile sînt uitate, sburdalnicul și neastîmpăratul șede neclintit lîngă mamă-sa și gîndurile lui toate sînt ațintite numai aci la carte, la povești, la chipuri, la mama. Astfel trece „prima lecțiune“. Frica de școală și de învățator a mamei, pare-că nu mai este așa mare. Și cu fiecare „lecțiune“ următoare ea scade tot mai mult și mai mult. Înțelege mama, că învățatorului, care e învățat în ale dascăliei, va ști și mai bine ca ea, cum să prindă luarea aminte a copilașilor. Cu inima ușurată și cu încredere așteaptă ea acum să vie toamna, ca să-și deie pe puișorul la școală, unde să învețe carte, ca să aibă parte!

Biserica, școală, educațiune

— Examenele de cualificațiune preoțească se vor ține la consistorul din Arad, după cum împărtășesc „Biserica și Școala“, în 14/26 Februarie și ăilele următoare, avînd cererile de admitere să fie prezentate consistorului cel mult până la 10/22 a acestei luni. — **O moșie de 204 jughere catastrele** pe teritoriul comunelor Sănmihaiul-român și Chișoda s'a cumpărat, după cum spune „Luminatorul“, de consistorul diecesan din Arad, pentru fondul preoțesc, cu suma de 256,000 fl. v. a. — **Ajutoare în bani pentru elevi ai institutului pedagogic** din Caransebeș, ai școlilor gimnasiale, reale și civile, precum și pentru elevi dela școli industriale, se vor împărți, după-cum comunică „Luminatorul“, din partea Comunității de avere a fostului regiment de graniță român-banatic No. 13. — **Fondul Vancean pentru preoți**, înființat de părintele Metropolit din Blaj și sporit și prin contribuiri de ale clerului, a dispus la finea anului 1890, după cum comunică „Unirea“, de un capital de 5608 fl. 65 cr. Din veniturile fondului s'au dat în anul trecut ajutoare (pensiuni) la 8 preoți câte 90 fl. În anul curent suma menită pentru distribuire e de 925 fl. 14 cr.

Literatură și știință.

— **Istoria universală**, partea I-a vol. 2. (Istoria antică) de domnul Ioan Slavici, profesor, a apărut la București. — **Memorii din timpul războiului pentru independență** (1877—1878), este titlul unei noue aparențe literare, datorită d-nului St. Georgescu. — **Novelele dnei Sofia I. Nădejde**, publicate în „Contemporanul“ din Iași, vor apăre în curînd adunate în un volum. — „**Epigrame**“ de Giordano publică în un elegant volum editura H. Goldner din Iași. — **Perihelie**, este titlul volumului al II-lea de poezii, ce va publica în curînd dl. Al. Macedonski. — Sub numirea „**Deșteptarea**“ va apăre în Iași un organ, menit a servi interesele preoților. Avînd în vedere importanța clerului pentru dezvoltarea culturală a poporului nostru românesc, un organ, menit a contribui la ridicarea nivelului moral al preoțimeii, va fi fără îndoială de mare importanță. — **O nouă colecțiune de documente istorice** se va publica de neobositul cercetător, profesorul V. A. Urechia, dela universitatea din București. După cum spune „Românul“, fondurile necesare pentru tipărire se vor acoperi prin subscripțiuni, la care au luat inițiativa studenții dela universitate. — **Clara Milici**, novelă de I. Turghenev, tradusă din limba rusă de Enea Hodoș, a apărut în editura „Institutului Tipografic“ din Sibiiu. Prețul 40 cr. v. a. — **Ueber den Ursprung der Romänen**. Ein Beitrag zur Ethnographie Südosteuropas. Sub această numire a apărut la Bonn în editura lui Emil Strauss o broșură de 150 pagini, datorite penei lui Traugott Tamm, care susține cu convinșiune tesa despre continuitatea elementului român în Dacia. — Din „**Romänische Revue**“, edată de Dr. Corneliu Diaconovich, a apărut fasc. II pro Februarium a. c., cuprîndînd în limba germană: Situația Românilor în Ungaria și Transilvania; Notițe biografice despre P. P. Carp; Mișcarea transilvăneană în România; Sila cu asilele de copii în Ungaria; Traducerea satirei IV a lui M. Eminescu, de Em. Grigoravitz; cronică și literatură. — **Un nou institut bacteriologic** se va înființa la universitatea din Iași sub direcțiunea dlui Dr. Pușcariu, care a lucrat la institutul lui Pasteur în Paris și la institutul bacteriologic al dlui Babeș din București. Inițiativa se datorește decanului facultății de medicină dela acea universitate. Consiliul județian a votat pentru acest scop 3000 lei, rămînînd ca cu alte 2000 lei să contribuie statul sau comuna.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— În București s'a format un „Cerc artistic“, care și-a pus de problemă cultivarea artelor și răspândirea gustului pentru artele frumoase și în cercurile, ce nu se compun de artiști. Spre acest scop arangiază și expozițiuni periodice de artă. Una din aceste expozițiuni a fost arangiată în timpul din urmă în sala Ateneului nou. Din obiectele de artă expuse s'au vândut până în preț de vr'o 10.000 lei. O sumă destul de modestă, dacă ne gândim la averile cele mari, de care dispun mulți dintre confrății din România, și la cheltuielile, care se fac adese pe lucruri de puțină importanță. Totuși se privește și folosirea acestei modeste sume pentru cumpărări de lucruri de artă, ca un semn de progres în gustul publicului.

Higienă.

— În contra anghinei difterice recomandă un medic german, Werner Graf von der Recke-Volmerstein, din Silesia, ca mijloc sigur de vindecare, preparatul homeopatic Mercurius Cyanatus în a 30 potanță, susținând, că de 5 ani, de când se ocupă cu recomandarea și răspândirea acestui remediu, nu i-a venit la cunoștință nici un cas, în care s'e nu fi ajutat. Aplicat bine și la timp, vindecarea se face în 2—3 zile, fără a fi urmată de vr'o boală secundară. Chiar și în casuri unde boala ajunsese la culme, unde era pericol de înecare și când din partea medicilor se propusese tracheotomia, Mercurius Cyanatus a scăpat viața periclitată.

Pentru a face remediiu acesta accesibil și medicilor allopați, care până acum nu s'au arătat accesibili pentru folosirea lui, dînsul recomandă, pe baza sfatului unui medic allopat, expert și în ale homeopatiei, remediu în următoarea preparare:

Hydrargyr. Cyanat. 0.1.
Spirit. dilut. 150.0.

Din această soluție se pune o lingură de teiu în un păhar plin cu apă și înainte de a i-se da bolnavului se amestecă cu o bucată de lemn curată. Păharul cu soluțiunea, acoperit cu hârtie curată, se pune în un vas cu apă caldă, ca medicina să fie totdeauna caldică. Din ea i-se dă bolnavului tot la o oară o linguriță; dacă bolnavul devine somnuros, îl lăsăm să doarmă și precând doarme îi dăm tot la jumătate de oară câteva picături în gură. După fiecare folosire, lingura trebuie bine ștearsă. Îndată-ce starea bolnavului merge spre bine, se aplică medicamentul mai rar. În intervale se dă bolnavului și câte o lingură de lapte fert, caldă.

De toate și de pretutindeni.

— 25 ani de activitate literară ai Academiei române, se împlinesc în anul present. Din acest incident Academia a invitat pre toți membrii sei activi și corespondenți din țară și din străinătate, să iec parte la jubileul ce se va sërba cu ocaziunea sesiunei generale, care în acest an se va deschide la 18 Martie. După alegerea presidentului, Academia se va pronunța asupra premiilor de acordat în această sesiune. — „Sătmăreana“, este numele unui nou institut de credit și economii, pe care Românii Sătmăreni vor s'e-l înființeze, ca societate pe acții, cu un capital acționar de 100.000 fl. În fruntea întreprinderii se află cele mai cunoscute nume ale fruntașilor din acele părți. — Un alt institut de credit și de economii s'a întemeiat la Chișoda în Banat sub numele „Chișodana“. Acționarii sînt plugari, care plătesc câte 10 cr. pe săptămână, în decurs de vr'o 10 ani. — Concert de diletanți urmat de joc, în favorul școalelor gr.-or. române din Ti-

mișoara, se va arangia la 2/14 Martie în acest oraș cu conlucrarea corului vocal român din Biserica-Albă. — Balul Reuniunii femeilor din Abrud, ținut la 7 Februarie, a avut o reușită foarte frumoasă, participând întreaga inteligență din loc. — Producțiune musicală-teatrală a arangiat la 2/14 Februarie corpul învățătoresc dela școalele gr.-or. din Tilișca. — Casina română din Beiuș va arangia la 28 Februarie a. c. un bal în sala ospetăriei opidane. — Jubileul lui Helmholtz. În August a. c. împlinind Hermann Helmholtz, renumitul naturalist, al 70-lea an al vieții, colegi, școlari și adoratori ai marelui scrutaător științific au hotărît a-i exprima cu această ocaziune mulțumită pentru cercetările sale importante științifice, precum și a-i face un bust și a bate mai multe medalii cu numele lui. Cu aceste medalii vor fi onorați învățații tuturor națiunilor, care au lucrat pe terenul de activitate al lui Helmholtz. — Din cauza aniversării centenarului al 4-lea dela descoperirea Americii, guvernul spaniol a hotărît s'e deschidă la 12 Septembrie o expoziție universală, care va cuprinde însă numai obiecte archeologice, menite a da o icoană despre starea culturală a popoarelor americane pe timpul descoperirii.

Cronica săptămânei.

— **Novela la legea despre pensiunile văduvelor și orfanilor de militari**, conform căreia favorurile cuprinse în Art. L. XX din 1887 se estind și asupra văduvelor și orfanilor, al căror soț sau părinte la facerea legii n'au fost în serviciu activ, s'a primit nemodificat în ședința dietei dela 13 l. c. — A urmat apoi răspunsul ministrului de honveđi, baronul Fejérváry, la interpelațiunile deputaților Meltzl și baron Kaas în afacerea furnisărilor de articoli de pele pentru honveđime. În acest răspuns ministrul declară, că s'a ținut de condițiile stabilite, și că a căutat totdeauna s'e ia în considerare interesele statului și ale industriașilor, intrucât ele se pot impreuna unele cu altele. Dacă liferatiunile în mare le-a primit un consorțiu de mari industriali, aceasta s'a făcut, pentru-că acestia nu pot fi încunjurați fără știrbirea intereselor statului, însă pe de alte parte au fost considerați și micii industriași, cărora s'a dat 50% din acele liferatiuni. Răspunsul a fost luat spre știință. — Cu privire la decentralisarea și începerea activității nouelor table regesci a răspuns ministrul de justiție Szilágyi la interpelațiunea lui Polónyi, că activitatea nouelor table se va începe la 5 Maiu, că a făcut dispoziții, ca copiii judilor transferați în alte localități s'e-și poată continua fără nici o scădere studiile și că înainte de 5 Maiu va publica și numirile celor vr'o 30 juđi, care încă nu sînt numiți. — În sfirșit deputatul Polónyi a sulevat de nou în o interpelațiune cătră ministrul de comerț afacerea tarifelor de mărfuri întrebând, dacă e adevărat, că ministrul de comerț austriac a pus în vedere o întrerupere a pertractărilor cu Germania în privința noiei convenții comerciale, pentru cazul când tariful escepțional nu s'ar întinde și asupra transportului de mărfuri industriale austriace, dacă e adevărat, că între ministrul de comerț ungar și cel austriac în adevăr s'a făcut vr'o invoice cu privire la întinderea favorurilor tarifului și asupra mărfurilor de proveniență austriacă; și dacă în fine aceste sînt adevărate, în ce consistă favorurile acordate și care sînt contraconcesiunile austriace. Răspunsul la interpelațiune s'a amēnat însă pe altă ședință. — În ședința din 18/8 l. c. s'au început în dietă desbaterile asupra proiectului de lege despre tribunalele consulare. — Alegătorii români își continuă adunările lor de protestare în contra asilelor de copii. Astfel de adunări s'au mai ținut la Turda, Bocșa-română, Brad, Baia-Mare, altele sînt con-

vocate la Alba-Iulia, Reghin, Dej, Teaca, Timișoara, Abrud, Beiuș. — În Cislaitania sînt la ordine manifesturile partidelor pentru iminentele alegeri la corpurile legiuitoare. Intr'o adunare de alegători din Lieben, deputatul Gregr din partidul Cehilor tineri, a format un lung șir de acuse în contra guvernului, în contra Germanilor, în contra Cehilor vechi, și în contra Maghiarilor, care cu toții lucră la nimicirea elementului slav din Austro-Ungaria. Și de oare-ce se prevede, că în noua dietă imperială se vor continua aceste aspirațiuni, recomandă alegerea de ast-fel de deputați, care vor pași cu toată hotărîrea în contra lor. În același înțeles au luat o rezoluțiune și partidul cehic opozițional din Moravia, la congresul ținut în Olmütz. Și ei cer o politică austriacă hotărît slavică, combaterea transacției făcute de Cehii vechi, și împreunarea tuturor deputaților slavi și conlucrarea spre acest scop cu Cehii tineri din Boemia. — Manifestul electoral al Cehilor vechi accentuează și el necesitatea, ca națiunea cehă din cele trei țeri ale coroanei boeme se formeze un întreg nedespărțit, și susține, că, fără a desconsidera exigentele monarhiei întregi, care formează scutul Cehilor, s'e-și țină fiecare deputat de datorință de a nu admite o mai departe restrîngere a autonomiei țerii prin votarea de legi nou centralisătoare. — Noul minister italian și-a prezentat în ședința camerei dela 14 l. c. programul seu politic. În privința cesiunilor interne ministrul-president Rudini a declarat, că noul cabinet va scuti libertățile cetățenesci și ordinea și va supraveghia observarea cu strictetă a legilor, ear, pe de altă parte va stărui din toate puterile a ajunge la echilibru în budgetul statului prin economii în toate ramurile de administrație fără a introduce noue impozite, și a ridica economia națională prin o potrivită reformă a afacerilor de credit și a bancelor de note. Cu privire la politica externă dîneul a declarat, că politica cabinetului, fiind sinceră și fără cugete rezervate, va rămîne credincioasă politiceii de pace a alianței întreprinse, arătînd totodată prin întregă sa atitudine, că nu are cătră nime intenții de ofensivă. În special a accentuat, că bănuiele în ce privesce raporturile cu Franca sînt neîntemeiate. Deși Italia se află în o stare dificilă, totuși ea se va recrea din nou și mai curînd decum s'ar crede. După declarațiunile aceste ale ministrului-president, camera s'a prorogat pînă la 31 Martie, ca guvernul se poată pregăti proiectele anunțate. Aceleași declarațiuni s'au făcut și în senat.

Sciri personale.

— Numire. Dr. A. Babeș, fratele directorului dela Institutul bacteriologic din Bucuresci, este numit în postul de preparator de chimie, fizică și tehnologie la școala veterinară din Bucuresci. — Dl I. Nacian, unul din economiștii de frunte ai României, a fost ales membru al Academiei de științe din Philadelphia. — † Epanoinonda Bucevschi, artist academic de pictură, pictor autorizat al arhidiecesei ortodoxe-orientale bucovinene, cunoscut și publicului nostru prin câteva tablouri dela expozițiunea româna din Sibiu dela anul 1881, a reposat în 1/13 l. c. în Cernăuți în vîrstă de 48 ani. — † Generalul William Sherman, vestitul mareșal al Statelor-Unite ale Americii-de-Nord, a răposat la 2/14 l. c. în New-York. El a fost unul din cei mai geniali și mai curagioși generali ai Uniunei în războiul civil provocat prin secesiuniștii staturilor de Sud la a. 1864 și 1865. Prin câteva strălucite operații strategice și prin ocuparea pozițiilor mai însemnate ale secesiuniștilor, sili pe generalul acestora Johnston la capitulațiune și astfel termină războiul civil în favorul Uniunei.

Deslegarea „Ghiciturii de șac“ din Nr. 4:

R ó u a.

Preste deal luna apare
Ca o dulce desmierdare;
A ei rază arginție
Florile ear' le învie.

De dureri nealinate,
Și de lacrimi neuscate,
De speranțe, ce sfișesc,
De inimi, ce se sdrobesc.

Și zefirul se trezesce,
Și șoptind le povestesc
Floricelelor duioase
Multe taine fioroase:

Tot le spune suspinînd,
Câtă jale-i pe pămînt;
Și când soarele-a venit,
Pe flori — lacrimi a găsit.

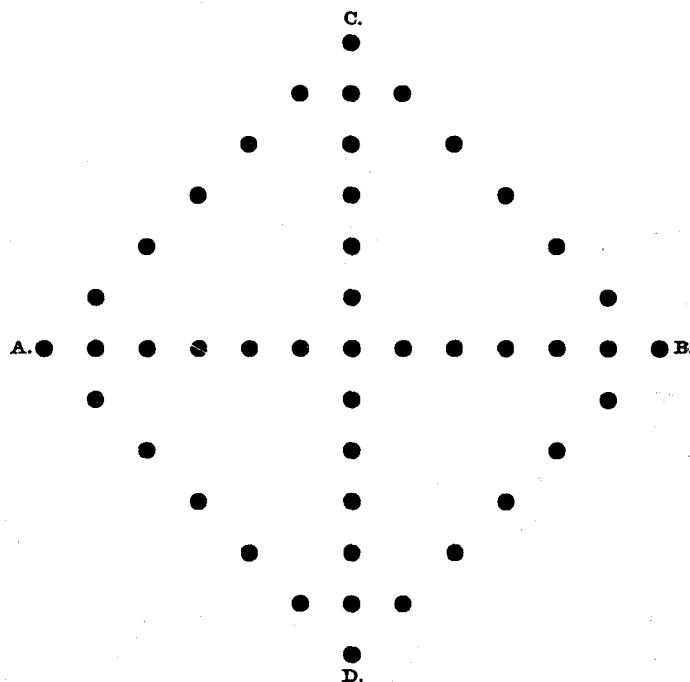
M. Cugler.

Deslegări nimerite ni-au trimis: Petru Rimbaș, Brad; Emilia Chicin, Arad; Petru Vancu, Măderat; Elena Dobrin, Lugoj; Elisabeta Szabo, St. Iosif; C. P. Harsianu, Anastasie Boiu, Iosif Pop, Sibiu; Paraschiva Mircea, Selisce; Iosana Leucutiă, Coroiu; Leontina Moldovan, Claudia Viciu, Bozias; Dem. Făgărășanu, Gherla; Elia Cristea, Orășcie; Emilia Cupcea, Măgăruș; Sofron Avramescu, Nicolinț; Sofia Cothișel, Certege; Maria Oprin Damian, Răchita; Eugenia Ștefureac, Rădăuți; S. Andron, Sara-Vale; Abébé, Brașov; Eugenia și Victoria Ludu, Preșmăr; Nic. Oniciu, Uzdin; Elena Borca, Petrovoselo; Fabian Iubaș, Rîu-de-mori; Aurelia Serb, Vioara Magdu, Ecica r.; Corneliu Fișeanu, Pesac; Mariți Aiteanu, Hăghig; Flora Serban, Gherla; I. Munteanu, Cudsir; Maria Popescu, Toplița; Mariți Onițiu, Seghedin; Dănilă Săndian, Maier; Anița Lazar, Almaș.

La sortire s'a tras numele dlui Fabiu Iubaș din Rîu-de-mori, căruia s'a dispus a se trimite colecția de cărți din editura Institutului Tipografic.

Ghicitură

de Ioan Bota.



În loc de puncte s'e se pună litere, astfel că:

Dela A pînă la B și dela C pînă la D, se dea de două-ori numele unui bărbat renumit din Transilvania;

Dela A pînă la C un ținut pe unde a trăit Noe;

Dela C pînă la B un imperiu în Europa; <

Dela D pînă la B un continent;

Dela A pînă la D o țară în Africa.

Notă: În ghicitura din Nr. 5 străcurîndu-se câteva greșeli de tipar aceste se îndreaptă într'acolo, că silabele: dob, des, lau trebuesc înlocuite prin silabele: dab, dres, lan.